

det igen — ogsaa for dem, der tage Laan efter denne Lov, for saa vidt der under Husmandsbruget er medtaget og kultiveret raa Jord. Saa kunne de komme, naar Tid dertil er inde, og søge Tillægslaen, idet de have øvet en samfundsnyttig, socialøkonomisk nyttig Gerning ved at opdyrke Hedejord og bringe Kultur der, hvor der før var øde og tomt.

Men dette at tilvejebringe disse Tillægslaansbestemmelser kalder uvilkaarlig paa videre gaaende Tanker, og det har fundet sit Udtryk senere hen i Paragraffen, idet man her foreslaar, at de Statshusmænd af de to foregaaende Serier, som ikke se sig i Stand til at udvide deres Bedrift, fordi den ligger indeklemmt — altsaa uden egen Skyld ere i en Situation, hvor de ere ude af Stand til at nyde godt af Bestemmelsen om Tillægslaen —, skulle have Ret til, om de ville, at afhænde den Ejendom, de nu ere i Besiddelse af, til en kvalificeret Ansøger, og saa kunne de selv gaa hen og søge en Jordlod efter den nye Lovs Bestemmelser. Jeg havde tænkt at gaa et Skridt videre, nemlig dertil, at de, der hverken kunne det ene eller det andet, altsaa heller ikke det sidste, maatte sælge Jordlodden til hvem, de vilde, uden Hensyn til, om vedkommende var kvalificeret eller ej, med Ret til Ophævelse af Forpligtelsen til Bevaring af Ejendommen som Statshus, for derved at kunne redde det mest mulige, og saa var de løste ud af det Forhold, hvori de var knyttede til Staten i Henhold til de tidligere Love. Jeg mente, det kunde forsvares at gøre dette ud fra den Betragtning, at de to foregaaende Love var Forsøgslove, men den Lov, vi nu i tredie Omgang ere i Færd med at lave, er en Lov, der skulde være nogenlunde endelig ordnende, og saa vilde vi ved samme Lejlighed gøre op med dem, der havde deltaget i Forsøgene, og for saa vidt man ellers vanskelig kunde hjælpe paa dem med Tillægslaen under de Former, vi finde forsvarelige, skulde de kunne frigøre sig for de Forhold, de var komne ind i, og hvorfra de ikke kunde komme løs, og hvor de ikke kunde faa bedre Vilkaar end dem, de en Gang havde. Men denne Tanke, som jeg i og for sig fandt forsvarelig, mødte Modstand fra Udvalgets Side, idet man hævdede det Princip, at et ved Statsmidler tilvejebragt Husmandsbrug skulde bevares saaledes, som det en Gang var fastslaaet, og at det endogsaa i dette Undtagelsestilfælde her skulde bevares for Tid og Evighed eller i alt Fald saa længe, vi havde Magt og Myndighed over dette For-

hold. End ikke dette Undtagelsestilfælde maatte gøre sig gældende. Jeg bøjer mig for dette Princip, det er et Princip, hvis Betydning jeg ikke vil underkende. Men jeg mente dog, der kunde være nogen Anledning til at se bort fra det her i denne Opgørelsesproces, saaledes at man sagde: de Herrer Statshusmænd; der ikke kunne faa Tillægslaen af forskellige Grunde, Aarsager, hvorover de ikke selv ere Herrer, kunne, hvis de føle sig brøstholdne ved den Tilstand, der er skabt ved, at Lovens Rammer ere for snævre, frigøre sig for det hele, og der skal ikke være nogen Pligt over deres Ejendom til at bevares som Husmandsbrug. Men Hensynet til at bevare disse Ejendomme som Husmandsbrug er et Principspørgsmaal, som jeg erkender har sin Styrke. Jeg har derfor udeladt dette sidste. Men Forslaget om Tillægslaen, saaledes som det nu foreligger, er saa i øvrigt udarbejdet med det Formaal for Øje at fyldestgøre alle berettigede Hensyn, naar man i det hele taget er inde paa den Tanke at hjælpe paa de tidligere Statshusmænd. Jeg anbefaler det til det høje Tings Velvillie og Tilslutning.

Men naar jeg gør det ved Ændringsforslag Nr. 23, følger deraf, at jeg maa fraraade Ændringsforslag Nr. 24, stillet af det ærede Medlem fra Fredensborg (Johan Knudsen). Med det samme kan jeg omtale Ændringsforslag Nr. 47, som er stillet af det samme ærede Medlem, hvor det ærede Medlem ønsker, at Sognekommunerne skulde gøres økonomisk interesserede i Lovens Udførelse derved, at Sognekommunerne skulde bære Halvdelen af det Tab, som maatte lides ved Statshusmænds økonomiske Forlis, medens Staten skulde bære den anden Halvdel. Jeg kan ikke tilraade dette Forslag. Jeg tror ikke, at Sognekommunerne have vist sig saa villige til at medvirke til Jordloddets Tilvejebringelse, at man behøver at lægge Kapsun paa dem ved en saadan Bestemmelse. Have de været mindre villige, end ønskeligt var — der er nogle, der mene, at det med Rette kan paastaas —, vilde de sikkert blive endnu mindre villige, naar der blev fastslaaet en saadan Bestemmelse i Loven, som kunde befrygtes at ville blive følelig for dem i økonomisk Henseende.

Ændringsforslag Nr. 25 er en Redaktionsændring. Ændringsforslag Nr. 26 kan jeg ikke tiltræde. Derimod maa jeg vedrørende Ændringsforslag Nr. 27 om, at § 16 udgaar, erkende, at jeg siden første Behandling har skiftet Standpunkt. Medens jeg